FG-004/2023

FISKIVINNU- OG SAMFERÐSLUMÁLARÁÐIÐ

Frágreiðing

um løgtingslóg um sjófeingi (Sjófeingislógin)

Frágreiðing sambært § 51, stk. 4 í Tingskipan Løgtingsins

Innihaldsyvirlit

Samsvarandi § 7, stk. 4 í løgtingslóg nr. 152 frá 23. desember 2019 um sjófeingi leggur landsstýrismaðurin, áðrenn 20. februar á hvørjum ári, frágreiðing fyri Løgtingið sambært § 51, stk. 4 í Tingskipan Løgtingsins um fyrisiting av sjófeingi og teimum veiðirættindum, Føroyar hava uttan fyri føroyskan sjógv, og hvørjar ætlanir hann hevur í hyggju at fremja.

1. Løgtingslóg um sjófeingi. Hvat er sett í verk. Tey mest týðandi økini í tíðarskeiðinum fyri 1. februar 2024.
2. Hagtøl um fiskiveiðu.
3. Uppboðssølurættindi, menningarkvotur og kvotur til vinnuligar royndir og verkætlanir.
4. Veiðirættindi og avtalur um veiðirættindi.
5. Vørn. Støðulýsing innan fiskiveiðieftirlit.
6. Havstovan. Støðulýsing av mest týðandi fiskastovnunum.
7. Landsstýrismaðurin. Hvørjar ætlanir hevur hann í hyggju at fremja.

1. Løgtingslóg um sjófeingi

Brúksskylda
Løgtingið samtykti í desember 2023 einmælt broytingarnar í brúkstreytini fyri avhending av rættindum og í brúksskylduni í Sjófeingislógini. Við broytingunum eru ásetingarnar um brúkstreyt fyri avhendingum av fiskirættindum og brúksskyldu á fiskirættindum tillagaðar.

Viðvíkjandi brúkstreytini, sum er fyri at avhenda egnar fiskidagar ella egna árskvotu, skulu í minsta lagi 60 prosent av døgunum ella kvotuni vera brúkt fiskiárið frammanundan, vóru gjørdar tríggjar broytingar. Gildiskoman var útsett við einum ári, og merkir hetta, at brúkstreytin fær týdning fyri avhendingar í 2025. Fyri at kunna avhenda t.d. fiskidagar í 2025, skulu í minsta lagi 60 prosent vera brúkt í 2024. Eisini er nú sett inn ein heimild at geva undantak frá brúkstreytini fyri eitt fiskiár í senn. Hugsað verður her t.d. um støður, har heildarkvotur í nøgd eru somikið lítlar, at grundarlag ikki er fyri rakstri hjá øllum fiskiførunum í bólkinum. Eisini samtykti Løgtingið, at undantakið fyri brúkstreytini, sum áður hevur verið fyri svartkjaft, sild og makrel, nú einans skal fevna um makrel.

Við broytingini eru krøvini til generellu brúksskylduna eisini linkað nakað, samstundis sum skipanin er gjørd einfaldari og greiðari. Við broytingini er ásetingin um, at tá egnir fiskidagar ella egin árskvota ikki er brúkt við meira enn 30%, fellur munurin millum 30% og tað, sum er brúkt, aftur til landið, strikað. Ásetingin, um at veiðiloyvi og fiskiloyvi, sum ikki hava verið brúkt tvey ár á rað, falla aftur til landið, er varðveitt, men við broytingini eru gjørdar neyvari orðingar um, hvussu brúk av fiskiloyvum verður gjørt upp.

Við lógarbroytingini er sostatt áhaldandi generell brúksskylda løgd á tey loyvi, landið letur at reka vinnuligan fiskiskap. Hetta ber í sær, at hevur fiskifar við veiðiloyvi ikki verið til vinnuligan fiskiskap í tvey ár á rað, falla øll veiðirættindini hjá skipinum aftur til landið. Sama fiskifar kann hava fleiri fiskiloyvi til ymiskan fiskiskap. Er ávíst fiskiloyvi ikki brúkt í tvey ár á rað, fellur rætturin til hetta fiskiloyvið aftur til landið.

Tíðarskeiðið fyri uppgerð av nýtslu av brúksskylduni byrjaði 1. januar 2023. Tað merkir, at við ársbyrjan 2025 verður kannað eftir, um brúksskyldan er hildin. Vísir tað seg t.d., at fiskifarið als ikki hevur avreitt í 2023 og 2024, falla øll veiðirættindini hjá fiskifarinum aftur til landið. Er tað

bert ávíst fiskiloyvi, sum ikki hevur verið brúkt, verður tað ræatturin til hetta fiskiloyvið, sum fellur aftur til landið.

Fiskiloyvi og veiðirættindi hjá útróðrarbátum undir 15 tons eru undantikin brúksskyldu.

Endurbyggingarætlan fyri tosk

Sambært tilmælinum frá Havstovuni fyri 2024 hevur støðan í toskastovninum ongantíð áður verið so vánalig, og gýtingarstovnurin er komin niður um ásetta minstamarkið, Blim. Neyðugt er við átøkum fyri at verja og endurreisa stovnin.

Umsitingarætlanin, sum var grundarlagið undir áseting av fiskidøgum í 2021, 2022 og 2023, er endurskoðað í vetur, so hon betri leggur upp fyri, tá toskastovnurin á landgrunninum er mettur at vera illa fyri. Broytingin ber í sær, at veiðireglan í umsitingarætlanini nú er í tveimum: Ein langtíðarveiðiregla og ein endurbyggingarætlan. Veiðireglan er broytt soleiðis, at eitt nýtt niðara vandamark er sett inn afturat fyri gýtingarstovnarnar. Um ein ella fleiri av gýtingarstovnunum eru mettir at vera niðan fyri hetta vandamarkið, skulu serlig verjutiltøk setast í verk, og dagatalið skerjast við meiri enn teimum fimm prosentunum, sum eru í langtíðarveiðiregluni.

Endurbyggingarætlanin er í fyrstu atløgu bert galdandi fyri 2024 og skal endurskoðast, áðrenn fiskidagar verða ásettir fyri fiskiárið 2025.

Við støði í endurskoðaðu veiðiregluni, tilmælunum frá Havstovuni og ringu støðuni hjá toskinum á landgrunninum, hevur landsstýrismaðurin gjørt av, at í 2024 verða fiskidagarnir hjá bólki 3-5 skerdir við 20 prosentum og fiskidagarnir hjá bólki 2 við 10 prosentum.

Umframt tilmælið um at skerja fiskidagatalið í 2024, mælir Havstovan til at seta onnur tiltøk í verk, fyri at verja toskastovnin á føroyska landgrunninum og á Føroyabanka. Eitt týðandi tiltak er at leingja galdandi gýtingarfriðingar, soleiðis at tær byrja fyrr og enda seinni. Í januar 2024 er kunngerð lýst, sum leingir tíðarskeiðini fyri veiðibann á gýtingarleiðum hjá toski fyri at verja toskastovnin. Spurningurin um aðrar friðingar, fyri at verja smáfisk, verður viðgjørdur í løtuni.

Landing í Føroyum

Sambært grein 41 í sjófeingislógini skal øll veiða á fiskiførum undir føroyskum flaggi landast um bryggjukant í Føroyum; tó kunnu í mesta lagi 15% av veiðuni verða landað uttanlands. Landsstýrismaðurin kann geva undantak frá landingarkravinum fyri ávís fiskasløg í avmarkað tíðarskeið.

Vegna vantandi móttøkukapasitet av svartkjafti í Føroyum í háárstíðini hevur undanfarin ár verið veitt undantak, so skipini hava kunnað landað svartkjaft uttanlands frá apríl fram til hálvan juni. Og nú nógvur svartkjaftur var at fáa í føroyskum sjógvi í januar 2024, var undantak givið frá at skula landa svartkjaft í Føroyum til 1. mars 2024. Undantak var eisini veitt frá at landa makrel í Føroyum í juli og august 2023 og sild í november 2023.

Botnfiskur á Føroyabanka í 2023

Føroyabanki varð friðaður fyri øllum vinnuligum fiskiskapi í 2008, tó so, at loyvt hevur verið útróðrarbátum at royna eftir botnfiski í avmarkað dagatal við snellu, snøri ella tráðu. Í 2022 var

gjørt av at víðka skipanina í vinnuliga fiskiskapinum eftir botnfiski á Føroyabanka. Tvær høvuðsbroytingar vóru gjørdar: Onnur var, at loyvt varð at royna við línu. Hin var, at línuskip í bólki 3 eisini sluppu á Bankan.

Í 2023 varð skipanin broytt. Fiskidagarnir vóru býttir øðrvísi millum bólkarnar enn í 2022. Útróðrarbátarnir fingu lutfalsliga fleiri dagar og línuskip lutfalsliga færri dagar.

Ein onnur broyting var, at línuskip bara kundu royna á Føroyabanka eftir hálvan august.

Nýggj skipan varð gjørd fyri útróðrarbátarnar undir 15 tons í bólki 5. Í 2023 sluppu bara teir vinnuliga virknastu bátarnir á Bankan. Skipanin varð eisini broytt soleiðis, at bátarnir royndu undir eini skipan við felags fiskidøgum, men at eitt hámark varð sett fyri hvønn bátin.

Uppgerðin hjá Vørn vísir, at fiskað vóru tilsamans 1.718 tons av botnfiski á Føroyabanka í 2023. Lutfalsliga varð mest veitt av toski, hýsu og longu; ávikavist 52,8%, 27,6% og 12,7%. Samlaða avreiðingarvirðið á teimum 1.718 tonsunum av botnfiski var 42,3 mió. kr.

Skipanin av makreli í bólkar og loyvi til heimaflotan
Sambært makrelkunngerðini í 2023 vóru 29.686 tons av makreli tillutað heimaflotanum. Hetta eru 22,4% av samlaðu tøku kvotuni til føroysk skip. Við einum settum avreiðingarprísi upp á 7,00 kr./kg er samlaða avreiðingarvirðið av makrelkvotunum til heimaflotan umleið 208 mió. kr. Avlopsnøgdirnar í 2022, sum vóru fluttar til 2023, eru ikki við í hesi útrokning.

Felagskvota av makreli í 2023
Í makrelkunngerðini fyri 2023 var avgerð tikin um at skipa part av kvotuni sum felagskvota við hámarki. Talan var um 55.000 tons av ófiskaðari makrelkvotu í 2022, sum varð flutt til at vera fiskað í 2023. Øll skip, sum høvdu makrelrættindi í 2023, fingu loyvi at fiska av felagskvotuni treytað av, at allar eginkvotur av makreli, tillutaðar sambært kunngerðini í 2023, vóru fiskaðar. Endamálið við hesi skipan var at stuðla undir, at óbrúkt kvota frá 2022 varð fiskað, og eydnaðist hetta væl. Felagskvotan í 2023 var at kalla uppfiskað.

Yvirlit yvir fiskirættindi í fiskivinnuni
Vørn og Fiskivinnu- og samferðslumálaráðið hava gjørt eitt yvirlit yvir fiskirættindi í 2023.

Yvirlitið er bygt upp í trimum stigum:

1. Bólkar. Hvussu eru fiskirættindini í kunngerð skipað í bólkar, tað merkir kvotu- og fiskidagabólkar ella annað slag av bólkum í 2023.
2. Feløg. Hvørji feløg høvdu rætt til fiskirættindi í einstøku bólkunum.
3. Skip og bátar. At hvørjum skipum ella bátum hava feløgini knýtt rættindini.

Yvirlit yvir ognarviðurskiftini í fiskiskipaflotanum
Fiskivinnu- og samferðslumálaráðið hevur saman við Vørn gjørt eitt yvirlit yvir, hvørji samtøk, feløg ella einstaklingar eiga fiskiførini í føroyska fiskiflotanum pr. oktober 2023. Harumframt fevnir yvirlitið um, hvussu avreiðingarvirðið í 2022 var býtt millum samtøk, feløg ella einstaklingar. Yvirlitið fer at verða dagført á hvørjum ári.

Á heimasíðuni hjá Vørn, www.vorn.fo, undir snarleiðir, síggjast "Fiskirættindi" og "Ognaryvirlit".

2. Hagtøl um fiskiveiði

Hagtøl um fiskiveiði eru í fylgiskjali 1.

Fiskiveiðieftirlitið hevur gjørt upp veiðuna hjá føroyskum skipum í føroyskum sjógvi í 2021, 2022 og 2023. Veiðan var tilsamans 331.654 tons í 2021, 353.325 tons í 2022 og 569.450 tons í 2023. (Talva 1.1)

Veiðan hjá føroyskum skipum uttan fyri føroyskan sjógv í 2021, 2022 og 2023 er eisini gjørd upp. Veiðan var tilsamans 193.014 tons í 2021, 263.748 tons í 2022 og 208.660 tons í 2023. (Talva 1.2)

Føroysk veiða á øllum leiðum var tilsamans 520.376 tons í 2021, 613.613 tons í 2022 og 775.199 tons í 2023. Avreiðingarvirðið av føroyskari veiðu á øllum leiðum var tilsamans 2,97 mia. kr. í 2021, 3,80 mia. kr. í 2022 og 4,04 mia. kr. í 2023. (Talva 1.3)

Veiðan hjá útlendskum skipum í føroyskum sjógvi, sum eru úr teimum londum, ið Føroyar hava fiskiveiðiavtalu við, er gjørd upp fyri 2021, 2022 og 2023. Veiðan hjá útlendskum skipum var 310.568 tons í 2021, 301.614 tons í 2022 og 408.464 tons í 2023. (Talva 1.4)

3. Uppboðssølurættindi, menningarkvotur og kvotur til vinnuligar royndir og verkætlanir

Í skipanini eru summi veiðirættindi latin eftir serligum lógarásetingum og skipanum. Í 2018 og 2019 vóru rættindi seld á uppboði. Serligar kvotur av uppsjóvarfiski eru latnar til vinnuligar menningarætlanir kring landið. Samsvarandi galdandi sjófeingislóg eru harumframt nøgdir av uppsjóvarfiski settar av til vinnuligar royndir og verkætlanir, flokkaðar í tríggjar bólkar: 1) Verkætlanir, ið hava við sær menning, nýskapan og virðisøking í gagnnýtsluni av fiskasløgunum, 2) Kvotur til ítøkiligt skipakeyp og 3) Ískoytiskvotur.

Samsvarandi ásetingunum í lógini eru flestu av hesum kvotum lagdar um til vanligar egnar árskvotur, ella verða tað, sum frá líður.

Uppboðssølurættindi
Í 2018 og 2019 var partur av føroysku heildarkvotunum av makreli, norðhavssild, svartkjafti og botnfiski í Barentshavinum seldur á uppboði sum 3 og 8 ára rættindi.

Í sjófeingislógini er ásett, at tá gildistíðin er runnin, verða hesi rættindini útlutað sum egnar árskvotur. Hetta ber í sær, at tað, sum í 2018 og 2019 er keypt sum 3 ára kvoturættindi, er lagt um til egnar árskvotur til egið fiskifar við veiðiloyvi. Og í 2027 eru øll rættindi, keypt á uppboði sum átta ára rættindi, løgd um til vanligar kvotur.

Menningarkvotur

Sambært løgtingslóg um fyrisiting av sjófeingi (2018-2019) var ein partur av tøku føroysku kvotunum av makreli, svartkjafti og norðhavssild settur av til at brúka í vinnuligum menningarætlanum kring landið. Latast kundu í mesta lagi 8,5% av samlaðu føroysku kvotuni av svartkjafti, makreli og norðhavssild.

Allar hesar menningarkvotur skuldu í seinasta lagi 31. desember 2021 knýtast at egnum fiskifari. Tað, ið ikki varð lagt um, fall aftur til landið og er lagt afturat nøgdini, sum er sett av til vinnuligar royndir og verkætlanir.

Kvotur til vinnuligar royndir og verkætlanir
Grein 49 í sjófeingislógini fevnir um vinnuligar royndir og verkætlanir. Greinin ásetir, at tær nøgdir av svartkjafti, norðhavssild og makreli, sum eru ásettar í greinunum 14 og 15 verða settar av til vinnuligar royndir og verkætlanir.

Vinnuligar royndir og verkætlanir kunnu býtast í tríggjar bólkar:
1) Grein 49, stk. 1, 1. pkt.: Verkætlanir, ið hava við sær menning, nýskapan og virðisøking í gagnnýtsluni av fiskasløgunum.
2) Grein 49, stk. 1, 2. pkt.: Kvotur til ítøkiligt skipakeyp.
3) Grein 49, stk. 2: Ískoytiskvotur.

60 prosent av samlaðu nøgdini eru sett av til grein 49, stk. 1. (Nýskapandi verkætlanir á landi og til ítøkiligt skipakeyp)
40 prosent av samlaðu nøgdini eru sett av til grein 49, stk. 2. (Ískoytiskvotur)

Ískoytiskvoturnar vóru latnar fyri at styrkja um kvotugrundarlagið hjá ávísum fiskiførum, ið ikki høvdu eitt nóg stórt kvotugrundarlag til at skipa raksturin. Tað er ein treyt fyri at fáa ískoytiskvotu, at felagið ikki skal hava ræði á meira enn 8% av heildarkvotuni av hvørjum fiskaslagi sær. Teir stóru aktørarnir í vinnuni kunnu sostatt ikki fáa ískoytiskvotu.

Játtan er latin trimum feløgum um kvotur til verkætlanir á virkjum á landi, tvey skip hava fingið játtað kvotur til ítøkiligt skipakeyp, og 7 skip hava fingið játtað ískoytiskvotur.

Allar játtaðu verkætlanirnar fingu tilsøgn um kvotu í eitt 5 ára tíðarskeið. Tó verður fiskiloyvi bert latið upp til eitt ár í senn og kann bert verða endurnýggjað, um treytirnar í tilsøgnini eru hildnar.

Sjófeingislógin gevur landsstýrismanninum heimild til at umleggja kvoturnar til vinnuligar royndir og verkætlanir, harundir til ítøkilig skipakeyp og ískoytiskvotur til egnar kvotur, um mett verður, at grundarlag er fyri framhaldandi og burðardyggum fiskiskapi, og treytirnar annars hava verið hildnar.

Higartil eru ískoytiskvoturnar til 4 skip umlagdar til egnar kvotur.

4. Veiðirættindi og avtalur um veiðirættindi

Føroyar hava, umframt livandi tilfeingið í føroyskum sjógvi, rættindi at veiða uttan fyri føroyskan sjógv.

Yvirlit yvir fiskiveiðiavtalur fyri 2023 og 2024 er í fylgiskjali 2.

Sínámillum fiskiveiðiavtalur eru fyri 2023 og 2024 gjørdar við Ísland, Grønland, Noreg og Russland. Avtalurnar fevna um, at Føroyar fáa rættindi at veiða kvotur í havøkjunum hjá hesum londum í býti við kvotur í føroyskum sjógvi.

Tá Bretland fór úr ES, broyttust umstøðurnar fyri fiskiveiðisamstarvinum við ES. Eingin sínámillum fiskiveiðiavtala hevur verið við ES síðan 2020. Samskifti er tó áhaldandi millum partarnar um møguleikar fyri framtíðar samstarvi á fiskiveiðiøkinum.

Føroyar gjørdu fiskiveiðiavtalu við Bretland fyri 2023. Føroyar kundu fiska 750 tons av svartkalva, 400 tons av hýsu og 525 tons av blálongu, longu og brosmu. Føroyar fingu harumframt rætt at fiska 284 tons av toski á Flemish Cap burtur av bretsku kvotuni í NAFO-skipanarøkinum. Í býti fekk Bretland 1.800 tons av toski, hýsu og upsa (toskur í mesta lagi 360 tons og einans sum hjáveiða), 180 tons av blálongu og longu, 40 tons av flatfiski, 10 tons av kongafiski og 475 tons av øðrum botnfiski. Samráðingar eru við Bretland um fiskiveiðiavtalu fyri 2024, men hesar eru ikki lidnar.

Fiskiveiðisamráðingarnar millum Føroyar og Ísland hava higartil verið á politiskum stigi, men Føroyar og Ísland skrivaðu í 2022 undir ein rammusáttmála, sum skipar fiskiveiðisamstarvið millum londini av nýggjum. Við nýggja sáttmálanum, sum kom í gildi í 2023, vera samráðingarnar landanna millum frameftir á embætismannastigi. Samráðingarnar um eina fiskiveiðiavtalu fyri 2024 vóru við støði í hesum rammusáttmála. Føroyar hava í 2024 fingið rætt at fiska 5.600 tons av botnfiski í íslendskum sjógvi, harav upp til 2.400 tons av toski. Fiskiskapurin eftir brosmu er avmarkaður til 400 tons. Føroyar hava sambært avtaluni eisini rætt til at fiska í mesta lagi 30.000 tons av lodnu í íslendskum sjógvi. Føroyska kvotan av lodnu er treytað av heildarkvotuni, sum Ísland ásetir vegna tey trý strandarlondini – Ísland, Grønland og Noreg. Fyribils er eingin lodnukvota sett fyri 2024. Sambært avtaluni fær Ísland 1.300 tons av makreli í føroyskum sjógvi, umframt atgongd at fiska íslendsku kvotuna av svartkjafti og norðhavssild í føroyskum sjógvi. Atgongdin gongur báðar vegir, og kunnu føroysk skip sostatt eisini veiða føroysku kvoturnar av svartkjafti og norðhavssild í íslendskum sjógvi. Avtalan fyri 2024 er í innihaldi óbroytt í mun til avtaluna fyri 2023.

Føroysku kvoturnar í grønlendskum sjógvi eru tær somu sum í 2023. Føroysk fiskifør kunnu í 2024 veiða 2.500 tons av toski, 375 tons av brosmu og 325 tons av svartkalva í Eysturgrønlandi og 100 tons av svartkalva í Vesturgrønlandi. Eisini kunnu fiskifør royndarfiska eftir upp til 500 tons av krabba í Eysturgrønlandi. Í býti hevur Grønland í 2024 fingið sum kvotu 5.500 tons av norðhavssild og 20.500 tons av svartkjafti í føroyskum sjógvi, umframt atgongd at veiða í mesta lagi 8.260 tons av svartkjafti, sum er grønlendska kvotan av svartkjafti sambært samtyktini um fiskiskap eftir svartkjafti í altjóða sjógvi í NEAFC-skipanarøkinum í 2024.

Í norskum sjógvi í Norskahavinum og í Barentshavinum hava Føroyar í 2024 rætt at veiða 6.225 tons av toski, hýsu, upsa og øðrum botnfiski. Hesar kvotu vóru 6.945 tons fyri 2023. Í býti hevur Noreg í 2024 fingið 4.500 tons av botnfiski, sum skal fiskast við línu, og 6.600 tons av makreli í føroyskum sjógvi. Umframt kvotabýtið fáa føroysk skip í 2024 atgongd at fiska 5.800 tons av toski, 550 tons av hýsu og 350 tons av øðrum botnfiski, sum eru fingin til vega í sínámillum avtaluni millum Føroyar og Russland, í norskum sjógvi. Eisini er avtala gjørd við Noreg um, at norsk skip hava atgongd at veiða part av norsku svartkjaftakvotuni í føroyskum sjógvi.

Fiskiveiðisamstarvið við Russland fekk drúgva viðgerð í 2023, og eisini ráðførdi landsstýrið seg við Løgtingsins Uttanlandsnevnd um málið. Fiskiveiðisamráðingarnar við Russland vóru fyrst í desember 2023, og var fundurin hildin á talgildum palli. Føroysku kvoturnar í russiskum sjógvi í Barentshavinum eru í 2024 10.813 tons av toski og hýsu, 900 tons av flatfiski og 4.000 tons av rækjum. Kvoturnar vóru í 2023 13.561 tons av toski og hýsu, 900 tons av flatfiski og 4.000 tons av rækjum. Í býti hevur Russland í 2024 fingið 75.000 tons av svartkjafti, 12.291 tons av makreli, 6.485 tons av sild og 500 tons av djúpvatnsfiski í føroyskum sjógvi, og atgongd til føroyskan sjógv at fiska part av russisku svartkjaftakvotuni í altjóða sjógvi í NEAFC-skipanarøkinum. Ein liður í fiskiveiðiavtaluni við Russland fyri 2024 er, at áseting varð sett inn um, at russisk skip ikki hava atgongd til serøkið millum Føroyar og Bretland í 2024.

Føroyar hava eisini veiðirættindi, sum eru skipað sambært semjum í økisbundnum fiskiveiði-felagsskapum um fiskiskap í altjóða sjógvi.

NAFO (Nevndin fyri fiskivinnusamstarv í útnyrðingspartinum av Norðuratlantshavinum) skipar fiskiskapin uttan fyri kanadiska fiskimarkið. Fyri Føroyar hevur toskurin á Flemish Cap serligan áhuga, umframt fiskiskapur eftir svartkalva og kongafiski. Føroyska toskakvotan er 2.617 tons fyri 2024 í mun til 1.363 tons fyri 2023. Í 2024 er fiskiskapur eftir rækjum ikki loyvdur í NAFO-skipanarøkinum.

NEAFC (Nevndin fyri fiskivinnusamstarv í landnyrðingspartinum av Norðuratlantshavinum) skipar fiskiskapin í altjóða sjógvi í NEAFC-skipanarøkinum. Føroysk fiskifør kunnu royna í mesta lagi í 341 fiskidagar um árið eftir djúphavsfiski í NEAFC-øki og veiða upp til 150 tons av búrfiski. Veiða eftir kongafiski í Irmingerhavinum hevur ikki verið loyvd síðan 2021. Í NEAFC hevur higartil ikki fingist meiriluti fyri eini avgerð um, hvussu fiskiskapurin eftir kongafiski í altjóða sjógvi í Norðurhavi skal skipast, men hetta broyttist á ársfundinum í 2023, so ein skipan fyri 2024 varð samtykt. Føroysk fiskiskip kunnu í 2024 veiða burturav 4.139 tonsum av kongafiski í Norðurhavi, sum er felagskvota fyri NEAFC-sáttmálapartarnar.

SPRFMO (Nevndin fyri fiskivinnusamstarv í Suðurkyrrahavinum) skipar fiskiskapin í altjóða sjógvi í Suðurkyrrahavinum. Føroyska kvotan av rossamakreli í økinum var 9.978 tons í 2022 og 11.027 tons í 2023. Føroysk skip hava ikki fiskað á hesum leiðum síðan 2010. Tí var føroyska kvotan í Suðurkyrrahavinum í fleiri ár ikki fiskað. Í 2018 var avtala gjørd við ES um at gera eitt býti, so kvotan varð flutt ES, sum afturfyri flutti Føroyum toskakvotu á Flemish Cap. Seinastu árini er avtala gjørd millum Føroyar og Kili um, at Føroyar lata Kili føroysku kvotuna. Mett verður á hvørjum ári, hvør rætta loysnin er, m.a. við støði í kvotunøgdini, sum í fleiri ár hevur verið rættiliga lág, og útlitunum fyri fiskiskapi í altjóða sjógvi. Seinastu árini hevur stovnurin verið í menning, og er mest loyvda veiðan økt so líðandi.

Á SPRFMO-ársfundinum, sum var um mánaðarskiftið januar/februar 2024, var ein 10 ára semja gjørd um býtið av rossamakrelinum. Sambært semjuni er føroyski parturin av kvotuni 1,0211%, sum er óbroytt í mun til í 2023. Føroyska kvotan í 2024 er 12.682 tons.

Fiskiskapur í fiskiverndarøkinum við Svalbard fer fram sambært Svalbardsáttmálanum. Føroyar hava fiskiskap eftir toski og øðrum botnfiski og rækjufiskiskap við Svalbard. Støðið á føroysku toskakvotuni við Svalbard er ásett eftir søguligari veiði hjá føroyskum fiskiførum í einum umboðandi tíðarskeiði, áðrenn fiskiverndarøkið við Svalbard var stovnsett í 1977.

Heildarkvotan hjá Føroyum í 2024 er 910 tons av toski í mun til 1.145 tons í 2023. Hýsa, svartkalvi og kongafiskur kunnu einans veiðast sum hjáveiða. Føroysk fiskiskip kunnu veiða rækjur við Svalbard í upp til 922 fiskidagar um árið.

Fyri teir ferðandi fiskastovnarnar av makreli, svartkjafti og norðhavssild samráðast strandarlondini um skipan av fiskiskapinum. Føroyskur fiskiskapur eftir uppsjóvarfiski fer fram bæði í føroyskum sjógvi og uttan fyri føroyskan sjógv.

Eftir at Bretland fór úr ES í 2020, eru samráðingar millum strandarlondini um uppsjóvarfiskiskapin víðkaðar við einum parti afturat. Londini hava funnið semju um mest loyvdu veiði av makreli, norðhavssild og svartkjafti fyri 2023 og 2024, sum er ásett samsvarandi ráðgevingini frá ICES (Altjóða ráðið fyri havrannsóknir), men ikki um býtið av heildarkvotuni. Tí hava Føroyar, eins og hini strandarlondini, ásett egnar kvotur av uppsjóvarfiski. Føroyska kvotan av makreli í 2023 var 153.285 tons, av svartkjafti 483.042 tons og av norðhavssild 112.713 tons. Føroysku kvoturnar í 2024 eru fyribils settar til: makrelur 65.000 tons, svartkjaftur 400.000 tons og norðhavssild 40.000 tons.

5. Støðulýsing viðvíkjandi fiskiveiðieftirliti

Fiskiveiðieftirlit – ein støðulýsing grundað á frágreiðing frá Vørn/Fiskiveiðieftirlitinum
Fiskiveiðieftirlitið hevur sambært grein 53 í løgtingslóg um sjófeingi eftirlit við, at reglurnar í lógini, og kunngerðir við heimild í lógini, verða hildnar. Samstundis hevur landsstýrismaðurin flutt fleiri uppgávur til Vørn at umsita og avgreiða.

Í 2023 umskipaðu útlendsk skip 107.571 tons til frystifarmaskip í føroyskum havnum. Harafturat løgdu útlendsk fiskiskip 11.218 tons á goymslu. Í 2022 vóru 252.000 tons umskipað til frystifarmaskip í føroyskum havnum og 27.230 tons løgd á goymslu.

Í 2023 umskipaðu útlendsk fiskifør 50 ferðir og uppskipaðu 10 ferðir. Sammett við 2022 minkaði virksemið munandi. Tá umskipaðu fiskifør 139 ferðir og uppskipaðu 23 ferðir.

Afturat hesum var nógvur fiskur landaður til virki í Føroyum í 2023. Tilsamans vóru 588.319 tons landað í Føroyum. Størstu nøgdirnar eru uppsjóvarfiskur.

Føroysk skip hava eisini landað nakað av fiski í útlondum. Her er talan um uppsjóvarfisk, serliga svartkjaft.

Undantak hevur verið givið frá kravinum um landingar í Føroyum. Trupulleikar hava verið at sleppa framat at landa svartkjaft til framleiðsluvirki ávísan part av árinum, og tí hevur verið loyvt at landa uttanlands.

Í 2023 vóru 177.089 tons landað til útlendsk virki. Í 2022 vóru 54.100 tons landað til útlendsk virki. Her kann nevnast, at í 2023 var undantak veitt frá at landa svartkjaft í Føroyum frá 11. januar til 1. mars og frá 12. apríl til 15. juni. Undantak var eisini givið fyri makrel í juli og august og sild í november.

Tað, at bretar nú eru uttan fyri ES, og at Bretland tískil er komið afturat teimum pørtum, ið Vørn skal samstarva við, krevur eisini orku hjá Vørn. Tær loysnirnar, ið Vørn áður hevði saman við ES, kunnu ikki altíð brúkast í samstarvinum við bretar.

Umboð fyri Vørn og bretskar myndugleikar hava samskift um tekniskar loysnir og eftirlitsspurningar í 2023. Bretar hava sagt seg vera áhugaðar at samstarva um eina skipan við elektroniskum veiðifráboðanum, ið er lík eini skipan, ið NEAFC mælir til, at øll limalond fara undir at brúka um eini tvey ár. Føroyskir myndugleikar hava boðað bretum frá, at vit longu hava samstarv við Noreg, Ísland og Russland á hesum øki, og at ynskiligt er, at eitt samstarv við bretar skal vera líkt hesum.

Tá talan er um útflutning av fiski og fiskavørum til Bretlands, eru krøvini, at føroyskir myndugleikar vátta, at fiskiskapurin er farin fram samsvarandi galdandi reglum. Í tí sambandi skal Vørn útvega útflytaranum eina veiðiváttan “Catch Certificate”, ið skal latast myndugleikanum í Bretlandi. Í løtuni eru partarnir samdir um, at ein fyribils skipan verður brúkt.
Báðir partar eru samdir um at fáa eina varandi skipan, ið lýkur treytirnar fleiri ár fram.

Eftirlit
Kravið, um at øll veiða skal um føroyskan bryggjukant, økir um virksemið í Føroyum og harvið eisini kravið til eftirlitið á landi.

Føroyar hava saman við Noreg, ES, Bretlandi, Íslandi og Grønlandi í november 2022, avtalað at gera “full inspection” av 5% av landingunum og 7,5% av nøgdini, sum verður landað av uppsjóvarfiski í Føroyum. “Full inspection” merkir m.a., at eftirlitsfólk skal vera til staðar alla tíðina, meðan landað verður.

Fiskiveiðieftirlitið fekk í 2023 játtan til at seta 2 eftirlitsfólk og 2 eygleiðarar í starv, soleiðis at tað nú eru 6 eftirlitsfólk í fulltíðarstarvi, umframt 2 eygleiðarar til at seta umborð á fiskiskip. Vørn er sostatt nú betriført fyri at liva upp til hesa avtalu, og ikki er nógv, ið restar í, til vit eru á mørkunum, sum eru avtalað við onnur lond. Enn er kortini neyðugt í ávísan mun at nýta manningar á Brimli og Tjaldrinum at gera kanningar á landi.

Vørn hevur í 2023 fingið heimild at seta eygleiðarar umborð á øll føroysk fiskiskip, og ikki sum áður einans til ávísan fiskiskap. At skipaeigarin ber útreiðslurnar, samanhildið við, at Vørn nú hevur sett 2 eygleiðarar í fast starv, bøtir um møguleikarnar at reka fiskiveiðieftirlit til havs.

Tá talan er um eftirlit til sjós, er virksemið avmarkað. Orsøkin er, at Tjaldrið einans er mannað helvtina av árinum, tí játtan ikki er til tvær manningar. Harumframt má skipið liggja nógv meira enn ætlað, grundað á m.a. tekniskar avbjóðingar og aðrar trupulleikar, ið standast av, at skipið er so gamalt. Tjaldrið var bygt í 1976, og tað gerst støðugt truplari at útvega eykalutir til skipið. Nærum hvørja ferð onkur umvæling skal gerast, vísir tað seg, at vavið av umvælingunum gerst størri enn fyrst væntað. Umframt, at hetta ger eftirlitið til sjós minni effektivt, er tað eisini sera kostnaðar- og tíðarkrevjandi at halda Tjaldrið í tí standi, sum neyðugt er, fyri framhaldandi at lúka altjóða krøv til handilsskip.

Føroyar hava, í avtalu við NAFO og NEAFC, bundið seg til at hava eftirlitsskip í altjóða sjógvi í ávís tíðarskeið, tá nógv virksemi er í økinum. Avbjóðingarnar við Tjaldrinum, og at Brimil, umframt at vera einasta eftirlitsskipið í fullari drift, eisini er partur av tilbúgving Føroya, tá ræður

um leiting og bjarging á sjónum, ger, at vit ikki megna at halda hesar ásetingar, tí Vørn hvørki metir tað vera møguligt ella forsvarligt at senda eftirlitsskipini til hesar uppgávur undir verandi fyritreytum.

Umsiting av fiskiloyvum
Lógin um fyrisiting av sjófeingi og sjófeingislógin hevur við sær, at tað eru nógv fleiri sløg av kvotum enn áður. Her kunnu m.a. nevnast eginkvotur, uppboðssølukvotur á 1, 3 og 8 ár, menningarkvotur, vinnuligar fiskiroyndir og ískoytiskvotur. Harafturat kunnu hesar kvotur eisini flytast ímillum ár, soleiðis at kvota, ið var keypt í 2018, hevur kunnað verið fiskað í 2019, og menningarkvota latin í 2018 kundi fiskast í 2019 o.s.fr. Talan er um nógv ymisk sløg av kvotum, sum ikki neyðturviliga eru fevndar av somu reglum viðvíkjandi avhending, veiðigjaldi, veiðiøki o.s.fr.

Kanning av ognarviðurskiftum
Vørn hevur ábyrgd av at kanna ognarviðurskiftini hjá feløgum, ið reka, ella ætla at reka, vinnuligan fiskiskap í Føroyum. Í hesum sambandi skulu allar broytingar í ognarviðurskiftunum í feløgum, sum reka vinnuligan fiskiskap, góðkennast av Vørn, áðrenn tær verða framdar.

6. Støðulýsing av mest týðandi fiskastovnunum

Fiskastovnar – ein støðulýsing grundað á frágreiðing frá Havstovuni

Vistskipanin á føroyska landgrunninum
Vistskipanin á føroyska landgrunninum hevur seinastu umleið fimm árini verið eyðkend av lítlum gróðri og smáum nøgdum av æti, so sum nebbasild. Í 2022 og 2023 komu tó ábendingar um, at ein lítil glotti er at hóma, við tað, at gróðurin var yvir miðal og nøgd av fiskayngli var nakað størri enn árini frammanundan. Tað er tó óvist, um hetta fer at geva meira fisk komandi árini. Tað er áður komið fyri, t.d. í 2017-18, at stórar nøgdir av smáfiski ikki hava yvirlivað til vaksnan fisk.

Toskur á landgrunninum
Gýtingarstovnurin av toski hevur síðan 2006 verið søguliga lítil og var í byrjanini av 2023 mettur til 9 túsund tons, sum er minni enn lágmarkið á 29.226 tons, sum er ásett í umsitingarætlanini. Hetta var eisini væl minni enn markvirðið, sokallaða Blim á 17.800 túsund tons, og førdi hetta til, at Havstovan fyri 2024 mælti til ein niðurskurð í fiskidøgunum hjá bólki 3-5 á 20% og hjá bólki 2 á 10%. Lutfallið millum veiðu og fiskibaran stovn í 2023 var eisini oman fyri mørkini í umsitingarætlanini. Gýtingarstovnurin í byrjanini av 2024 var mettur til 9 túsund tons og kemur væntandi at økjast nakað komandi tvey árini, har veiðan væntandi verður umleið 4 túsund tons um árið. ICES mælti til onga toskaveiðu í 2023 og 2024, tí toskastovnurin var undir minstamátinum Blim á 17.800 tons.

Toskur á Føroyabanka
Toskurin á Føroyabanka er komin fyri seg aftur. Nógv hevur verið at fáa í yvirlitstrolingunum seinastu tvey árini. ICES mælti til eina veiðu av toski á Føroyabanka á 78 tons fyri 2023 og 2024.

Við tað, at toskurin á Føroyabanka var rak í september 2023, mælti Havstovan í desember 2023 til, at 150 fiskidagar vóru tillutaðir til ein blanding av smáum og stórum línuførum.

Hýsa undir Føroyum

Hýsan undir Føroyum vísir vanliga nærum somu gongd sum toskurin á landgrunninum. Tilgongdin í 2016-2018 var frægari enn vanligt. Veiðitrýstið er lækkað nakað seinastu árini og var í 2023 niðan fyri markið, sum ICES metir gevur størstu varandi veiðu. Veiðitrýstið var innan fyri mørkini í umsitingarætlanini. Gýtingarstovnurin við ársbyrjan í 2023 var mettur at vera 42 túsund tons, ið er væl meira enn 22.843 tons, sum er lágmarkið sambært umsitingarætlanini. Gýtingarstovnurin í byrjanini av 2024 var mettur til umleið 61 túsund tons og væntast at økjast komandi tvey árini, meðan veiðan væntast at vera 10-15 túsund tons um árið. ICES mælti til eina veiðu í 2024 á 12.145 tons.

Upsi undir Føroyum

Upsi undir Føroyum hevur ikki verið fyri sama hóttafalli sum toskur og hýsa, tó at stovnurin hevur verið illa fyri síðan 2010. Tilgongdin seinastu árini tykist at hava verið lítil, og gýtingarstovnurin við ársbyrjan 2023 var mettur at vera bert 49 túsund tons, sum tó er oman fyri lágmarkið í umsitingarætlanini. Veiðitrýstið er minni enn tað veiðitrýstið, sum gevur størstu varandi veiðu. Veiðan í 2023 í mun til fiskibaran stovn er mett at liggja millum tilvísingarvirðini í umsitingarætlanini, sum undir vanligum umstøðum hevði ført til sama fiskidagatal. Men við tað, at toskastovnurin var sera illa fyri, vóru fiskidagarnir fyri bólk 2 (trolarar) minkaðir við 10%. Tað er torført at meta um upsastovnin fram í tíðina, men ábendingar eru um, at gýtingarstovnurin og veiðan fara at vera óbroytt komandi tvey árini. ICES mælti til eina veiðu í 2024 á 15.323 tons.

Longa undir Føroyum

Gýtingarstovnurin er øktur seinastu mongu árini, men eftir 2020 er gýtingarstovnurin tó nógv minkaður, soleiðis at hann í 2022 var komin niður á 15 túsund tons og í 2023 niður á 10 túsund tons. Hetta er tí, at tilgongdin hevur svikið seinastu árini. Veiðitrýstið er oman fyri burðardygga veiðitrýstið, sum ICES hevur ásett. Veiðan í 2024 er mett til umleið 3 túsund tons við verandi veiðitrýsti og kemur væntandi at minka enn meira í 2025. Longa er formliga ikki ein partur av umsitingarætlanini fyri tosk, hýsu og upsa á føroyska landgrunninum, men verður fiskað sum hjáveiða. ICES hevur mælt til, at tað ikki verður fiskað nakað av longu í 2024.

Gulllaksur undir Føroyum og vestan fyri Skotland

Gýtingarstovnurin hevur verið støðugur í fleiri ár og var í 2023 mettur til 103 túsund tons. Veiðan í 2024 er mett til 17 túsund tons við verandi veiðitrýsti. Veiðitrýstið er niðan fyri burðardygga veiðitrýstið, sum ICES hevur ásett, og ICES mælti til eina veiðu í 2024 á 17.695 tons. Veiðan eftir gulllaksi í føroyskum sjógvi er skipað við eini serstakari kvotuskipan, og hevur kvotan í fleiri ár verið 11.700 tons.

Ritið frá Havstovuni: “Tilmæli um fiskiskapin eftir toski, hýsu og upsa í 2024” sæst í fylgiskjali 3.

ICES-tilmælið fyri uppsjóvarfisk 2024
ICES hevur latið tilmæli um mest loyvdu veiðu fyri makrel, svartkjaft og norðhavssild í 2024. Mest loyvda veiðan lækkar munandi fyri norðhavssild og nakað fyri makrel, men hækkar nakað fyri svartkjaft.

Makrelur
Tilmælið fyri makrel er 739.386 tons fyri 2024, sum er 5% minni enn í fjør. Makrelstovnurin var í vøkstri frá 2007 fram til 2014, men síðan tá hevur hann verið í minking. Stovnsmetingin vísir, at gýtingarstovnurin er 3,7 mió. tons. Hetta er oman fyri markið, nær neyðugt er at vísa varsemi sambært umsitingarætlanini. Tilgongdin hevur verið góð síðan 2001.

Veiðitrýstið er minkað síðan 2003 og lá árini 2010 til 2020 undir hámarkinum fyri, nær mett verður, at veiðan er burðardygg (Fmsy = 0,26). Nógva veiðan, saman við minkandi stovni, hevur havt við sær, at veiðitrýstið í 2023 er komið upp á 0,38, sum er væl oman fyri hámarksvirðið.

Svartkjaftur
Tilmælið fyri svartkjaft er 1.529.754 tons fyri 2024, sum er ein hækking á 12,5% í mun til tilmælið í fjør. Henda stóra hækking kemst av góðu tilgongdini av árgangunum 2020 og 2021, og serliga er metingin av 2021-árganginum hækkað í ársins stovnsmeting. Hesir báðir árgangirnir vera partur av gýtingarstovninum komandi ár. Árgangurin frá 2022 er mettur at vera undir miðal.

Gýtingarstovnurin er mettur at vera 6,8 mió. tons, sum er væl oman fyri støddina, har tað sambært umsitingarætlanini er neyðugt at vísa varsemi. Minkingin síðan 2018 er vend til eina hækking í fjør og í ár vegna góðu tilgongdina.

Veiðitrýstið er 0,515, sum er oman fyri burðardygga hámarkið (Fmsy = 0,32). Veiðitrýstið hevur ligið oman fyri hámarkið síðan 2014.

Norðhavssild
Tilmælið fyri norðhavssild er 390.010 tons fyri 2024, sum er ein lækking á 24% í mun til 2023. Gýtingarstovnurin hevur verið í støðugari minking frá 2008 til 2020, men góði 2016-árgangurin hevði við sær, at hann kvinkaði eitt vet uppeftir í 2021. Gýtingarstovnurin hevur verið á sama støði í 2022, men er minkaður aftur í 2023 og væntast eisini at minka í 2024.

Gýtingarstovnurin er mettur at vera 3,059 mió. tons, sum er undir markinum fyri, nær stovnurin sambært umsitingarætlanini er burðardyggur (3,184 mió. t = Btrigger). Tað merkir eisini, at tilmælið lækkar við heili 24%. Hetta er meiri enn tey 20%, sum í umsitingarætlanini er markvirðið fyri, hvussu nógv veiðan kann skerjast eftir einum ári, tá stovnurin er størri enn burðardygga lágmarkið. Tilgongdin áðrenn og aftan á 2016 er mett at vera vánalig, og tí væntast gýtingarstovnurin í 2024 eisini at vera undir burðardygga lágmarkinum.

Veiðitrýstið er vaksið síðan 2015 og er nú 0,186. Hetta er oman fyri hámarkið fyri, nær varsemi skal vísast (Fmsy=0,157).

Talva 6.1 niðanfyri vísir ICES-tilmælini um mest loyvdu burðardygga veiðu (tons) fyri makrel, svartkjaft og norðhavssild í 2024 og broytingarnar í tilmælunum frá 2023 til 2024.

Fiskastovnur	Tilmæli 2023	**Tilmæli 2024**	Broyting í tilmæli frá 2023 til 2024
Makrelur	782.066	**739.386**	-5%
Svartkjaftur	1.359.629	**1.529.754**	12,5%
Norðhavssild	511.171	**390.010**	-24%

Talva 6.1: ICES-tilmælið fyri uppsjóvarfisk 2024

Vegna ósemju um býtið av stovnunum hevur fiskiskapurin eftir makreli, svartkjafti og norðhavssild seinastu árini ligið um 30-45% oman fyri vísindaligu ráðgevingina.

7. Hvørjar ætlanir eru í hyggju at fremja

Samgongan hevur í samgonguskjalinum sett sær fyri, at "Ríkidømið í havinum skal umsitast skynsamt og burðardygt (...og) skal umsitast soleiðis, at tað skapar virði, menning og framburð kring landið, og at virðini koma fólkinum til góða." Hetta er eisini høvuðsgrundarlagið undir fiskivinnupolitikkinum hjá samgonguni.

Í 2023 fiskaðu føroysk skip góð 775.000 tons av fiski, og var samlaða avreiðingarvirðið oman fyri 4 milliardir krónur. Hvørt ár verða stór virðir úr havinum gagnnýtt til frama fyri alt samfelagið. Nøgdirnar eru skiftandi frá einum ári til annað, og tað liggur stór ábyrgd á okkum øllum, bæði politiska myndugleikanum og vinnuni at tryggja, at sum mest fæst burturúr fiskivinnuni.

Virðisøking í fiskivinnuni
Virðisøking í fiskivinnuni er ein av týðandi tættunum í fiskivinnupolitikkinum hjá samgonguni, og í samsvari við samgonguskjalið er gongd sett á arbeiðið at eggja vinnuni til at nýskapa, virðisøkja og meirvirka tilfeingið. Umframt at varpa ljós á nýskapan og virðisøking, so fevnir ítøkiliga arbeiðið m.a. eisini um eina eftirmeting av skipanini av Fiskivinnuroyndum og Fiskivinnugransking, samstundis sum nýggjar skipanir fyri gransking og menning innan fiskivinnuna verða raðfestar og skipaðar.

Stovnsrøktarátøk
Burðardygg gagnnýtsla av tilfeinginum úr havinum er annar týðandi táttur í fiskivinnupolitikkinum hjá samgonguni. Støðan hjá toskastovninum undir Føroyum er álvarslig, og av somu orsøk er sett á skrá at fremja átøk, sum skulu virka fyri, at toskastovnurin skal koma fyri seg aftur. Stovnsrøktarátøkini skulu síggjast sum ein íløga í framtíðina, sum eisini hevur búskaparligan týdning fyri vinnuna og samfelagið alt. Ein liður í stovnsrøktarátøkunum fevnir eisini um at fylgja við, hvussu átøkini virka.

Miðsavning
Samgongan hevur sett sær fyri at endurskoða reglurnar um miðsavning í fiskivinnuni til tess at forða fyri, at virðini og vinnumøguleikarnir savnast á ov fáum hondum. Ein liður í hesum arbeiði er

at lýsa, hvussu ognarviðurskiftini eru í vinnuni, og hvør hevur rættin at gagnnýta fiskirættindini undir Føroyum og uttan fyri Føroyar. Í oktober 2023 kom útgávan "Ognaryvirlit", og í februar 2024 útgávan "Fiskirættindi 2023", sum er týðandi grundarlag undir framhaldandi viðgerð av spurninginum miðsavning í fiskivinnuni.

Gildistíð á veiðirættindum

Sambært sjófeingislógini er veiðiloyvið galdandi til 1. januar 2034. Á hvørjum ári leggur landsstýrismaðurin uppskot fyri Løgtingið, um gildistíðin á rættindum skal leingjast við einum ári.

Upprunaliga var ætlanin í sjófeingislógini, at gildistíðin á veiðiloyvum og fiskiloyvum skuldi vera 12 ár. Landsstýrismaðurin fer á heysti 2024 at bera Løgtinginum uppskot um gildistíðina á veiðirættindum.

Rættindahavarar í uppsjóvarvinnuni javnsetast

Í verandi skipan hava árligu nøgdirnar av makreli, svartkjafti og norðhavssild at býta millum rættindahavarar ymiskan uppruna. Vit hava egnar kvotur, ið stava frá nøgdum, sum upprunaliga eru settar av til menningarkvotur ella til vinnuligar royndir og verkætlanir. Vit hava eginrættindi, sum eru keypt á uppboði í 2018 og í 2019. Og vit hava egnar kvotur, sum verða latnar søguligu rættindahavarunum.

Eftir sjófeingislógini verða árligu nøgdirnar av makreli, svartkjafti og norðhavssild ikki ásettar eftir somu grundreglum.

Samgongan hevur sett sær fyri, at aktørarnir í uppsjóvarvinnuni skulu javnsetast, tá føroysku kvoturnar lækka ella hækka.

Tí er farið undir at fyrireika lógarbroytingar, soleiðis at allir rættindahavarar í uppsjóvarvinnuni eru javnsettir og undir somu treytum í lógini. Ætlaðu broytingarnar stuðla samstundis undir, at skipanin við útluting av uppsjóvarkvotum verður einfaldari, gjøgnumskygdari og lættari at umsita.

Nýtt vaktar- og bjargingarskip

Tørvurin á einum nýggjum vaktar- og bjargingarskipi fyri Tjaldrið verður alsamt meira átrokandi. Við sínum 48 árum er Tjaldrið als ikki tíðarhóskandi, og tað gerst støðugt truplari at útvega eykalutir til skipið.

Fyri at kunna røkja altjóða eftirlitsskyldur, at hava eina sterka tilbúgving og kunna veita neyðstøddum hjálp á stóra havøkinum kring Føroyar, er neyðugt at hava tvey virkin skip til endamálið.

Broytta heimspolitiska støðan og økta skipaferðslan í økinum merkja harumframt, at tørvur er á at menna eina munagóða oljutilbúgving, og at styrkja førleikarnar at vera við í átøkum, sum stuðla undir verju og trygd í okkara parti av Norðuratlantshavi, t.d. sivil luttøka í NATO-flotavenjingum.

Farið verður í næstum undir at fyrireika at byggja ella útvega skip ístaðin fyri Tjaldrið.

Fiskivinnu- og samferðslumálaráðið, 19. februar 2024

Dennis Holm (sign.)
landsstýrismaður